

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

LXVII [i. e. LXVIII]. Eucharistia sitne adoranda ac veneranda?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

II. **VSVS** Vnius à Christo comprobatus est. I. **VERBIS**, *Ioann. 6.* 1. Hic verò agi de Euch. Negat Lutherus & quidam Calvinista. 2. Concedunt Hussite & Calviniste Gallicani cum Plesæo. l. 4. Euch. c. 2. Se igitur destruunt; nos confirmant; vt & tota Classis S. Patrum. 2. **FACTO** vt *Luc. 24.* in Emaus: testibus S. Patribus: Textu iltic ipso: & Effectu illuminationis. Et; Dominus ibi Consecrauit, id est, sacrificauit *Vnâ* speciem: Quod ex natura rei fit rectè: at nûc non rectè fieret; ob præceptum Ecclesiasticum. Christus ter benedixit panem. 1. Cum miraculo panes & pisces. 2. Cum Sacramento in Cœna, 3. In Emaus. 3. **APOSTOLIS** VSVS fuit Vnius, *Act. 2. v. 42.* & *Act. 20. v. 7.* Ita S. Patres, & aduersarii:

Sed hi Synechdochen ibi fingunt partis pro toto.

A. T. Cur non pariter & *Ioann. 6.* foret Synechdoche in multiplicatione panû; vt intelligeretur cadus vini propinasse? 2. Lucas ter meminit benedicti panis; nunquam vini: huius vel semel meminisset. 3. Iudæi multi, recens conuersi, abstinebant à vino, *Act. 12. v. 20.* *Omnes emulatores Legis Mosaicæ, Nazaræi maxime, Act. 18. v. 18. & c. 21. v. 23.* at hi durante voto erant perseverantes in Doctrina Apostolorum, & Communicatione Fractionis Panis: Ergo sub vna communicarunt. **DICES** Ergo & Apostoli sacrificarint in vna. **RESP.** Esto: licebat exemplo Christi: At nunc non licet, ob præceptum Ecclesiæ: In quo cum Norregis dispensauit Innoc. VI II, teste Volater. l. 7. Geogra. Adde VSVS idem Vnius durauit post Apostolos, vt licitus, non vt præceptus, vixit ad tempora Hussitarum.

III. **CHRISTVS** TOTVS Carne, Sanguine, Animâ, Diuinitate, est in vtralibet specie idem; sed Aliter: nam sub specie panis, vi Sacramenti, est carne solâ; sub vino, Sanguine solo: cetera tamen vtrouque vi Concomitantia naturalis. **CALVINISTÆ** Christum Carne, Sanguine, Animâ, Diuinitate esse in cœlo adiunctum in Sacramento esse negant: ridentque Concomitantiam. **LUTHERANI** Quidam Calvinizant; sed Christi Carnem solam esse sub pane; Sanguinem solum sub vino: Animam in neutra. Ita Illyr. Heshuf. Hamelmann. Quidam Catholizant, vt Vbiquitarii, Brent. Kên. totum Vtrique inesse. Hinc isti totum nunquam accipiunt; ac proinde nihil. plu. quàm Calviniste: Quia diuidi Christus nequit, quam mori amplius.

IV. **CAVSÆ** Vnius permiffæ sunt, 1. Quia Totus inest Vtrilibet. 2. Par fructus vtriuslibet ac vtriusque. 3. Multi Abstemi. 4. Loca multa carent vino. 5. Periculum effusionis. Ob hæc vnam licitè vsurpari posse censent etiam Brentius *apolog. pro Confess. Wirtenberg.* Melancht. l. de vsu Sacramēt. ait Ruthenos p vino vti posse medone, aut mulso. Si ergo iure diuino prohibitum est Cōmunicare sub vna; cur permittunt? Si non prohibitum; cur negant vsum vnius? At in iure diuino dispensare nemo potest.

QVÆSTIO LXVIII.

Eucharistia sine Adoranda ac Veneranda?

LUTHERANI distinguunt: 1. Extra Vsum, & Adoratio Euch. est idololatria. Luth. libr. ad Wald. In Vsu, Quidam damnant ibi adorationem, etsi præsen-

em Christum agnoscant Corpore & Sanguine; Luth. ibid. Melanch. de Coena, llyr. in Confess. Antwerp. Quidam, esse adorandam; Lutherus l. de verbis, *Hoc est Corpus*. Bucerus, Brentius, Kemnitius. Negant hi tamen adorandam sic, vt Catholici docent; quos *εἰδολάτρεις* vocant.

CALVINVS *Instit.* l. 4. c. 17. §. 35. &c. cum suis omnem Eucharistiæ adorationem proclamant esse Idololatriam. Tigurini in apolo- g. fatentur, se adoratuos Sacramentum, si crederent ibi Christum esse præsentem.

SVADENT istis. 1. Lutherus. Ad verba Coenæ attendendum; at adoratio impedit attentionem. 2. Calvinus. Apostoli communicantes non leguntur adorasse. 3. Christus in omni creatura est: ergo & adoranda foret. 4. Honorius III. instituit adorationem: Urbanus IV. festum Corporis Christi: ergo humanum inuentum est.

AVTOR. Christo in Eucharistia debetur Adoratio. 1. Deut. 6. Matt. 4. *Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruias*: At Christus Deus & homo est in Euch. Ergo. DICES: Adorandus est, vbi est, seque adorari iussit, sc. in Coelo, non in Sacramento: Nec enim dixit, *Accipite & adorare*. Deinde, Christus non est in Coena; sed Corpus eius. RESP. Ioann. 4. In omni loco adorandus est Deus. Nec in præsepio erat, vt adoraretur; sed vt quiesceret: rectè tamen adoratus est. Ita Adorari, est secundaria Sacramenti Institutio. 2. Traditio S. Patrum iubet adorari in Euch. Christum. *Bellarmin. lib. 4. c. 29.*

DICO AD I. Adoratio ex verbis Coenæ oritur, vt inde moueamur ad eam: tantum abest, quòd impediatur.

AD II. Apostoli vt se habuerunt erga conuersantem cum iis Christum: ira & erga latentem sub speciebus. Semper vt Deum agnouerunt, sic & coluerunt.

AD III. Non instituit Honorius, sed monuit Prælatos, ne Christum honore finerent fraudari. Festum Urbanus instituit; cuius officium id postulabat.

VIII. DE MISSA.

QVÆSTIO LXIX.

Missa Sacrificium Vnde, Quid, Quotuplex esse dicitur?

LUTHERANI. Missam deducunt à voce Mahhuzim, Dan. 11. *Deum Mahhuzim colet in loco suo*. Et Missam, ait Kemn. p. 2. *Exam.* robur esse Romani Antichristi. 2. Melanch. Missam dici vult ab *Missach*, id est, voluntaria oblatio.

3. CALVINVS *Instit.* l. 4. c. 18. §. 18. Melanch. in apolo. *Confess. Aug.* dictam volunt à mittendis muneribus, quasi symbolis.

4. Missam definit Melanch. ibid. *esse opus, quod Deo reddimus, vt eum honoremus*. Et seque vult Sacrificium duplex, Propitiatoriū, seu Satisfactio pro peccatis Deū placans: Eucharisticum, seu gratiarum actio pro beneficiis; vt est Fides, prædicatio, oratio. &c. & bona quæcunque ad laudem Dei: Et hoc proprie vult Missam esse: teste S. Aug. 10. *Ciuit. cap. 6. Sacrificium verum est omne opus bonum, quod agitur, vt S. Societate inhæreatur Deo; relatum ad eum finem, quo beati esse possimus.*

5. CALVINVS ibid. *Nos perpetuo Scriptura vsu Sacrificium appellari scimus, quicquid omnino Deo offertur.*

6. Kemnitius ibid. ait: Sacrificium est Ceremoniale quid & externum; vt in Veteri Testam. Hostiæ, holocausta, decimæ, &c. 2. Sacrificium Crucis mortis Christi. 3. Sacrificium Spiritale interius; vt prædicatio, oratio, eleemosyna, mortificatio &c.

AVTOR. I. Missa, vox antiquissima apud S. Ambr. l. 5. *epist. 33.* Aug. *Serm. 91. de temper. &c.* 1. dicitur à dimissionē populi. 2. Accipitur etiam pro precibus. 3. pro Liturgia ab Offertorio vsque ad

Rr 3 finem.